

TOPLUMBİLİMCİLERİN KENT KURAMLARI :

4.Ünite

Literatürde toplumbilimcilerin kent kuramları başlığı altında açıklanmaya çalışılan bu kuramlar kentle ilgili görüşleri , kentin ve kentte yaşayan bireylerin içinde buldukları durumları tanımlamaya yönelik görüşlerden oluşmaktadır. Bu çalışmaların sosyolojik bir ekseninde yer alıyor olmaları kente ilişkin yapılan çalışmalar için ayrıca önem arz etmektedir .

Aslında bu çalışmalar daha çok bu alanda çalışan Emile Durkheim , Kral Max , Max Weber ve Louis Wirth'ün görüşlerinden oluşmaktadır.

Bu görüşleri kısaca özetleyecek olursak ;
Emile Durkheim; kenti işbölümü ve dayanışma kavramları ile ilişkilendirerek açıklamaktadır . Durkheim'in görüşleri , sosyal olgu , intihar , dayanışma , işbölümü ve ortak bilinç kavramları ile yakından ilişkilidir (Güçlü , 2002:5).

Durkheim'a göre toplumdaki işbölümü belirli bir yerdeki nüfus büyüklüğünü ifade eden maddi yoğunluk ve toplumdaki bireyler arasındaki ilişkiyi ve etkileşimi anlatan manevi yoğunluk gibi iki temel unsurla artabilir. Bu yaklaşıma göre bir toplumdaki kentleşmeyi manevi yoğunluk belirlemektedir .

Durkheim kent ve toplumu eşdeğer kavramlar olarak görmektedir ve toplum dendiğinde akla kentlerin geldiği görüşünü savunmaktadır . Kentleşmenin en büyük özelliği işbölümünün artmasıdır . Ancak, kentleşmenin çağdaş toplumlarda bazı toplumsal anomik durumların çıkmasında etkili olduğunu da belirtmektedir (Keleş , 2002 :133) .

Marx'ın görüşlerinin odağında ise kapitalist üretim biçimi ve kent yer almaktadır . Marx , işbölümü sanayi ve ticareti tarımdan ayırmakta bunun sonucunda da kırsal alan ve kentsel alan karşıtlığı ortaya çıkmaktadır . Kent üretim araçlarının anamalin ve diğer gereksinimlerin bir arada olduğu alanlardır (Keleş , 2002 :132).

Maex'a göre modern tarih kentleşme ile başlar ve sınıf kutuplaşmaları ise yine kentlerde gelişir . Yine bu görüşe göre kentsel yoksulluğu ortadan kaldırmanın tek yolu toplumun bir bütün olarak dönüşümü sonucunda giderilebilir .

Max Weber ise , kenti ekonomik ve siyasal yönden tanımlar ve ideal kent tipini buna göre belirler. Buna göre ekonomik anlamda kent ticaret yani alım-satım faaliyetlerinin yapıldığı bir yer iken siyasal anlamda bir kent politik ve idari düzenlemelere sahip bir topluluktur (Güçlü , 2002 : 6).

Bununla birlikte , kent kendi içinde ve tek kuramının oluşturulmasında da bir fayda yoktur . Durkheim ve Marx'ın yaptığı gibi Weber'in de kentsel yaşama dair göz ardı ettiği en önemli husus kentsel ortamdaki sosyal hayatı mikro düzeyde ele almamasıdır (Thorns, 2002 :96).

Louis Wirth'e göre öncelikle dizgisel bakış açısına sahip bir kentleşme kuramı bugüne kadar geliştirilememiştir. Ona göre kent ve köy bir sürekliliğin (continuum) iki ucundadır (Akt:Keleş,2002,134).

Wirth'ü öncelikle kenti tanımlayan onu farklı kılan özelliklerini belirlemeye çalışmış ve ona göre kentler kendi nüfusunu yeniden üretmez ve diğer alanlardan göç edenleri veya yakın zamanlara kadar diğer ülkelerden göç edenleri kendine çekmek zorundadır .

Böylece , kentler farklı ırkları ve kültürleri bir araya getirerek onları kaynaştırma işlevini üstlenir .Kentler ,yer yüzünün en uzak ülkelerinden bireyleri bile bir araya getiren ve onların gelişmesine uygun ortam sağlayan alanlardır (Wirth,2002:87).

KAYNAKÇA :

- Karaküçük,S.ve Gürbüz,B(2007)Rekrasyon ve Kentleşme,Gazi KitabEvi